

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:**BİRİNCİ BÖLÜM**
KARAR**MUSTAFA YARAR VE TUĞBA YARAR BAŞVURUSU****Başvuru Numarası** : 2021/55398**Karar Tarihi** : 2/10/2025**Başkan** : Hasan Tahsin GÖKCAN**Üyeler** : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Eren Can BENAKAY**Başvurucular** : 1. Mustafa YARAR

2. Tuğba YARAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ölüm olayına ilişkin olarak idarenin kusuru olduğu gerekçesiyle açılan tam yargı davasında davanın sonucuna etkili iddiaların kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Tuğba Yarar doğumun başladığına dair belirtiler üzerine 24/9/2016 tarihinde Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesine başvurmuştur. 25/9/2016 tarihinde başvurucuya normal doğum için suni sancı verilmeye başlanmıştır. Ertesi gün de doğumun gerçekleşmemesi ve bebeğin kalp ritminin bozulması üzerine başvurucu acilen sezaryen ameliyatına alınmıştır. 26/9/2016 tarihinde saat 20.30 civarında doğan bebek *mekonyum aspirasyon sendromu* ve *pulmoner hemoraji* tanılarıyla yenidoğan yoğun bakım ünitesine alınmıştır. Anne karnında kendi dışkıısını yediği belirtilen bebek tüm müdahalelere rağmen aynı gün saat 22.00 sıralarında vefat etmiştir.

3. Olaya ilişkin olarak Adana Adli Tıp Grubu Başkanlığı tarafından 24/11/2016 tarihli otopsi raporu düzenlenmiştir. Raporda, bebeğin *mekonyum* ile boyalı olarak dünyaya geldiği, aspire ve entübe edilerek yoğun bakım servisine yatırıldığı ifade edilmiştir. Bebeğin ölümünün *mekonyum aspirasyonları* ve *komplikasyonları* sonucunda meydana geldiği kanaatine varılmıştır.

4. Başvurucular 30/8/2017 tarihinde bebeğin ölümünde idarenin sorumluluğu olduğundan bahisle maddi ve manevi zararlarının karşılanması talebiyle Çukurova Üniversitesi Rektörlüğüne (İdare) başvurmuştur. İdarece başvurunun zımnen reddedilmesi üzerine başvurucular 23/11/2017 tarihinde tam yargı davası açmıştır.

5. Adana 3. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 11/7/2018 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararda, Adana Cumhuriyet Başsavcılığının 2016/62615 soruşturma numaralı dosyasında yer alan Adli Tıp Kurumu Grup Başkanlığı 1. Adli Tıp İhtisas Kurulunun (ATK) 27/7/2017 tarihli raporunda yer alan tespitlere yer vermiştir. Raporda, normal doğumda ilerleme olmadığı ve *deselerasyonların* tekrarlaması nedeniyle alınan sezaryen kararının uygun olduğu belirtilmiştir. Doğum sonrasında çocuk hekimlerince hemen bebeğe gerekli müdahalenin ve sonrasında gelişen *arreste* yönelik canlandırma işlemlerinin yapıldığı ifade edilmiştir. Yapılan tüm işlemlerin tıp kurallarına uygun olduğu, bebeğin doğum öncesi *travay* takibini ve doğum sonrası müdahalelerini yapan hekimlere atfi kabil kusur bulunmadığı kanaatine varılmıştır. Mahkeme, bu tespitler karşısında idarenin ağır hizmet kusurunun varlığından bahsedilmesine olanak bulunmadığını belirterek söz konusu olaydan dolayı davalı İdarenin davacıların uğradığını iddia ettiği maddi ve manevi zararların tazmini ile sorumlu tutulabilmesine hukuken olanak bulunmadığı sonucuna varmıştır.

6. Başvurucular, karara karşı 4/10/2018 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçede, hükme esas alınan bilirkişi raporunun kendilerine tebliğ edilmediğini, Adana Adli Tıp Grubu Başkanlığının 24/11/2016 tarihli raporu ile ATK'nın 27/7/2017 tarihli raporu arasında çelişkiler olduğunu, bu çelişkiler giderilerek karar verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

7. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesince (Bölge İdare Mahkemesi) 16/9/2021 tarihinde istinaf başvurusu kesin olarak reddedilmiştir. Kararda, mahkeme kararının dayandığı gerekçenin usul ve kanuna uygun olduğu, kaldırılmasını gerektiren bir neden bulunmadığı ifade edilmiştir.

8. Nihai karar başvurularda 27/10/2021 tarihinde tebliğ edildikten sonra başvurucular 15/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

9. Öte yandan başvurucular, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalında çalışan öğretim üyesi ve araştırma görevlilerinden şikâyetçi olmuştur. İdarenin 9/10/2018 tarihinde men-i muhakeme kararı vermesi üzerine başvurucular 28/3/2019 tarihinde karara itiraz etmiştir.

10. Danıştay Birinci Dairesince 18/4/2019 tarihinde men-i muhakeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Kararda, ATK'nın 27/7/2017 tarihli raporundaki tespitler ile ulaşılan sonucun uyumlu olmadığı, bu nedenle öncelikle şikâyetçilerin ifadelerinin alınması gerektiği ifade edilmiş; Çukurova Üniversitesi dışında başka bir üniversiteden şikâyetçinin takibinde, tedavisinde ve sezaryen ameliyatında hekim veya uygulama hatası olup olmadığı, dikkatsiz veya acemice davranılıp davranılmadığı hususlarını ayrıntılı olarak açıklayan bilirkişi raporu temin edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu durumda eksik inceleme sonucu oluşturulan soruşturma raporuna dayanılarak şüpheliler hakkında verilen men-i muhakeme kararının bozulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucular; ATK raporu ile Adana Adli Tıp Grubu Başkanlığının raporu arasında çelişki olduğunu, Danıştay kararında da ATK raporunda çelişkiler olduğunun tespit edildiğini ifade etmiştir. Bu çelişkiler giderilmeden karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının, hükme esas alınan ATK raporunun kendilerine tebliğ edilmemesi ve rapora karşı

iddialarını ileri sürememeleri nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılanma ilkelerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruya ilişkin olarak ilgili Çukurova Üniversitesi Rektörlüğünden temin edilen görüş ve ilgili belgelerin başvuru sahiplerine dair yapılacak incelemede dikkate alınmak üzere ekte gönderildiği, başvuru sahiplerinin temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvuru sahipleri, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmaz. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Söz konusu uyuşmazlıkta Mahkemenin temel dayanak noktası ATK tarafından düzenlenen raporda yer alan tespitlerdir. Mahkeme, yaşanan ölüm olayında İdarenin herhangi bir kusuru olmadığının ATK tarafından tespit edildiğini belirtmiştir. Ancak ATK raporu ile Adana Adli Tıp Grubu Başkanlığı tarafından düzenlenen raporlar arasında çelişkiler mevcuttur. Mahkeme söz konusu çelişkilerin neden kaynaklandığını belirtmediği gibi çelişkiyi giderecek bir araştırma da yapmamıştır. Yalnızca ATK raporunda yer alan tespitlere yer vermiş, raporda belirtilen sonucu kabul ederek davayı reddetmiştir. Nitekim mahkeme kararından sonra Danıştay, ATK raporunda çelişkiler olduğunu tespit etmiştir. Başka bir deyişle ATK raporunun çelişkili olması nedeniyle hükme esas alınamayacağı Danıştay tarafından da ortaya konulmuştur.

18. Öte yandan başvurucular Mahkemenin kararına dayanak teşkil eden ve başvuruya konu uyumsuzluğun esasına yönelik tespitler içeren ATK raporundan kararla haberdar olmuştur. Yani başvuruculara ATK raporunu incelemeleri, yorumda ve itirazda bulunabilmeleri için pratik ve etkin bir imkânın sunulmadığı açıktır. Mahkeme tarafından ATK raporunun neden tebliğ edilmediği kararda belirtilmemiştir. Başvurucular söz konusu hususu istinaf aşamasında dile getirmesine karşın Bölge İdare Mahkemesi bu konuda da değerlendirme yapmamıştır.

19. Kural olarak mahkeme kararlarında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu merciiince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararlarında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise kişilerin ileri sürdüğü esaslı itirazların kanun yolu mercii tarafından gerekçeli şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda mahkeme kararının yukarıda belirtilen bağlamda bir gerekçe içermediği, Bölge İdare Mahkemesi tarafından ise bu karara atıfla herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır.

20. Sonuç olarak ATK raporunda çelişkiden uzak olarak olayın değerlendirildiği hususunun mahkeme gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Söz konusu rapor başvuruculara tebliğ edilmediği gibi mahkemelerce ölüm olayındaki kusur oranı her türlü şüpheden uzak olarak ortaya konulmamıştır. Diğer bir ifadeyle olayda başvurucuların İdarenin sorumluluğuna ilişkin iddiaları yeterli şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurucuların gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

21. Gerekçeli karar hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde başvurucuların silahların eşitliği ve çelişmeli yargılanma ilkelerinin ihlal edildiği iddiasının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve her biri için 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

25. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin belirtilen ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 3. İdare Mahkemesine (E.2017/1112, K.2018/745) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuların tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç tutarından oluşan yargılama giderinin başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 2/10/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.